

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра внутрішніх та професійних хвороб
Навчальний рік 2023–2024

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Хвороби цивілізації»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибіркового освітній компонент	вибірковий
Форма здобуття освіти очна	очна (очна; заочна; дистанційна)
Галузь знань	22 «охорона здоров'я» (шифр і назва галузі знань)
Спеціальність	224 Технології медичної діагностики та лікування (шифр і назва спеціальності)
Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма)	«Лабораторна діагностика»

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс 1

Силабус навчальної дисципліни
затверджено на засіданні кафедри
внутрішніх та професійних хвороб

(назва)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем
професійної підготовки
терапевтичного профілю

(назва)

Протокол від
“28” серпня 2023 року № 1

Протокол від
“30” серпня 2023 року № 1

В. о. зав. кафедри, професор

Голова

Б. О. Шелест

(підпис)

(прізвище та ініціали)

П. Г. Кравчун

(підпис)

(прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Шелест Борис Олексійович, в/о зав. каф., професор, д. мед. н.
_____ (прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

2. Прохоренко Василь Леонтійович, асистент, к. мед. н.
_____ (прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

1. Дані про викладачів, що викладає дисципліну

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь
Прохоренко В. Л., асистент кафедри внутрішніх та професійних хвороб,
кандидат медичних наук

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Професійне ХОЗЛ, вібраційна хвороба, історія медицини

Контактний телефон 096-377-53-95

Корпоративна пошта викладача vl.prokhorenko@knmu.edu.ua

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації: розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Тринклера 6. НДІ Гігієни праці та професійних захворювань
ХНМУ, кафедра внутрішніх та професійних хвороб

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь
Латогуз Ю.І., доцент кафедри внутрішніх та професійних хвороб, кандидат
медичних наук

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Внутрішня медицина, кардіологія

Контактний телефон +38-057-705-1317

Корпоративна пошта викладача yi.latohuz@knmu.edu.ua

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації: розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Тринклера 6. НДІ Гігієни праці та професійних захворювань
ХНМУ, кафедра внутрішніх та професійних хвороб

ВСТУП

Силабус освітнього компонента «Хвороби цивілізації» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Лабораторна діагностика» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування».

Опис освітнього компоненту (анотація). Програма з навчальної дисципліни «Хвороби цивілізації» для вищих медичних закладів освіти України III–IV рівнів акредитації складена для спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування» напряму підготовки 22 «Охорони здоров'я».

У нинішній час загальновизнаним є положення про існування доволі тісного і прямого зв'язку між показниками стану оточуючого середовища та здоров'я людей, а захворюваність людини розглядається як елемент екосистеми і важливий критерій функціонування антропо-екологічної системи. Це обумовило необхідність виокремлення екологічної медицини у якості окремого розділу екології людини, а у навчальному плані підготовки фахівців — створення навчальної дисципліни «Хвороби цивілізації».

У сучасному розумінні термін «екологічна медицина» означає важливий розділ загальної патології та екології людини, що включає вивчення, оцінку, прогноз і корекцію компенсаторно-приспосувальних процесів, передпатологічних та патологічних станів організму з урахуванням впливу фізичних, хімічних, біологічних та інформаційних факторів оточуючого середовища, а також такі розділи медицини, як географічна та професійна патологія. Усвідомлення значимості екологічних проблем привело до того, що все більша кількість наукових дисциплін та напрямів, особливо географія та багато медичних спеціальностей, не можуть обходитися без застосування екологічної методології.

Предметом вивчення освітнього компоненту є вивчення методики, теорії та практики діагностики, диференціальної діагностики, лікування та профілактики компенсаторно-приспосувальних процесів, передпатологічних та патологічних станів організму з урахуванням впливу фізичних, хімічних,

біологічних та інформаційних факторів оточуючого середовища, а також географічної та професійної патології.

Міждисциплінарні зв'язки.

Пререквізити: Викладання вибіркового освітнього компоненту «Хвороби цивілізації» ґрунтується на вивченні предметів: медичної хімії, біологічної та біоорганічної хімії, фізіології та патофізіології, патоморфології, фармакології, гігієни та екології, соціальної медицини, організації та економіки охорони здоров'я, і інтегрується з цими дисциплінами.

Постреквізити: Освітній компонент «Хвороби цивілізації» плідно інтегрується з іншими клінічними освітніми компонентами: пропедевтики внутрішньої медицини, внутрішньої медицини, неврології, фтизіатрії оториноларингології, акушерства і гінекології, травматології і ортопедії.

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=144>

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту «Хвороби цивілізації» є надання базових знань з питань здорового способу життя та небезпечних чинників щодо ризику розвитку хвороб цивілізації, уявлення про вплив шкідливих чинників довкілля, про основи лабораторної, клінічної діагностики хвороб цивілізації, лікувальних (в т. ч. фізіотерапевтичних) та прогностичних аспектів цих захворювань.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Хвороби цивілізації» є: вивчення, оцінка, прогноз і корекція компенсаторно-приспосувальних процесів, передпатологічних та патологічних станів організму з урахуванням впливу фізичних, хімічних, біологічних та інформаційних факторів оточуючого середовища, а також такі розділи медицини, як географічна та професійна патологія.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами освіти **компетентностей:**

інтегральні: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в галузі лабораторної медицини та в освітньому процесі, що передбачає застосування теоретичних засад і методів лабораторної діагностики з метою комплексної оцінки морфологічного та функціонального стану органів і систем пацієнтів; встановлювати лабораторний діагноз, проводити санітарно-гігієнічну експертизу.

загальні:

ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК03. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК05. Здатність вчитись і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК06. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК07. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність працювати автономно.

ЗК09. Здатність працювати в команді.

спеціальні (фахові, предметні):

СК01. Навички оцінювання організації та якості надання різних видів медичної допомоги та санітарно-епідеміологічного благополуччя населення.

СК03. Здатність використовувати професійні знання та практичні уміння в проведенні лабораторних досліджень при різних захворюваннях відповідно до клінічних протоколів.

СК04. Здатність інтерпретувати результати лабораторних досліджень в комплексі всіх показників з діагностичною, лікувальною та прогностичною метою.

СК08. Здатність трактувати біохімічні процеси при патології, забезпечувати оптимальний вибір найбільш інформативних біохімічних маркерів для діагностики захворювань, аналізувати особливості перебігу

хвороб та їх прогноз з урахуванням біохімічних показників.

СК09. Застосування лабораторної діагностики, лікування і профілактики найбільш поширених хвороб імунної системи та алергологічної патології.

СК10. Здатність оцінювати вплив ліків на результати лабораторних досліджень.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами освіти наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 3. Володіти та застосовувати знання та уміння із загальної та професійної підготовки при вирішенні спеціалізованих завдань.

ПРН 4. Аналізувати результати досліджень морфологічно-функціонального стану організму та довкілля, оцінювати значимість показників.

ПРН 7. Демонструвати поглиблення базових знань за допомогою самоосвіти, демонструвати уміння представити і оцінити власний досвід та аналізувати й застосовувати досвід колег, демонструвати здатність обміну досвідом з іншими спеціалістами.

ПРН 8. Надавати консультативну допомоги пов'язану з професійною діяльністю. Виконувати вимоги посадових інструкції, самоудосконалюватись.

ПРН 10. Виявляти, узагальнювати та вирішувати проблеми, що виникають в процесі професійної діяльності та формувати почуття відповідальності за виконувану роботу.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами освіти наступних **соціальний навичок (Soft skills):**

- комунікаційні навички
- міжособистісні навички
- навички дослідження
- адаптивність
- емоційний інтелект

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	Нормативний (вибірковий)	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: 224 «Технології медичної діагностики та лікування» (шифр і назва)	Рік підготовки (курс):	
		1й	-
		Семестр	
			2й
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 40 самостійної роботи здобувача - 80	Освітній ступінь: другий (магістерський) ОПП «Лабораторна діагностика»	Лекції	
		20год.	-
		Практичні, семінарські	
		20 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		80 год.	-
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид підсумковою контролю: залік	

2.1 Опис освітнього компоненту

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1.	Тема 1. Вчення про хвороби цивілізації. Спосіб життя та чинники ризику розвитку патологічних станів глобального характеру.	2	Тематична
2.	Тема 2. Основні первинні та вторинні фактори ризику захворювань внутрішніх органів. Модифіковані та немодифіковані фактори ризику.	1	Тематична
	Тема 3. Основні шляхи профілактики найрозповсюдженіших внутрішніх	1	Тематична

	захворювань		
3.	Тема 4. Хвороби, спричинені дією промислового пилу	2	Тематична
4.	Тема 5. Хвороби людини і хімічні фактори оточуючого середовища	2	Тематична
5.	Тема 6. Хвороби людини і фізичні фактори оточуючого середовища	2	Тематична
6.	Тема 7. Хвороби людини і біологічні фактори оточуючого середовища	2	Тематична
7.	Тема 8. Хвороби людини травматичної природи	1	Тематична
	Тема 9. Хвороби людини, обумовлені психологічними та соціально-екологічними факторами. Мультифакторні хвороби людини.	1	Тематична
8.	Тема 10. Експертиза працездатності.	2	Тематична
9.	Тема 11. Принципи забезпечення сприятливих умов життєдіяльності людини	2	Тематична
10.	Тема 12. Накази МОЗ України, інструктивні листи та інші нормативні документи.	2	Тематична
	Всього годин	20	

2.2.2 Семінарські заняття

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
	Тема 1. Вчення про хвороби цивілізації. Спосіб життя та чинники ризику розвитку патологічних станів глобального характеру.	1	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія, віртуальна	усне опитування, письмове опитування, тестовий контроль, індивідуальні завдання

			консультація, стандартизовані й пацієнт.	
	Тема 2. Основні первинні та вторинні фактори ризику захворювань внутрішніх органів. Модифіковані та немодифіковані фактори ризику.	1	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія.	Усне опитування, письмове опитування, тестовий контроль, індивідуальні завдання
2	Тема 3. Основні шляхи профілактики найрозповсюдженіших внутрішніх захворювань	2	розповідь-пояснення, бесіда.	усне опитування, письмове опитування, тестовий контроль, індивідуальні завдання
3	Тема 4. Хвороби, спричинені дією промислового пилу	2	розповідь-пояснення, бесіда, презентація, відеороліки, дискусія, віртуальна консультація, стандартизовані й пацієнт.	усне опитування, письмове опитування, тестовий контроль, індивідуальні завдання
4	Тема 5. Хвороби людини і хімічні фактори оточуючого середовища	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, дискусія, віртуальна консультація, стандартизовані й пацієнт.	
5	Тема 6. Хвороби людини і фізичні фактори оточуючого	2	розповідь-пояснення, бесіда,	усне

	середовища		ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія, віртуальна консультація, стандартизовані й пацієнт.	опитування, письмове опитування, тестовий контроль, індивідуальні завдання
6	Тема 7. Хвороби людини і біологічні фактори оточуючого середовища	2	розповідь-пояснення, бесіда, презентація, відеороліки, дискусія, віртуальна консультація.	усне опитування; письмове опитування творчі завдання, практичні навички
7	Тема 8. Хвороби людини травматичної природи	1	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація.	усне опитування; письмове опитування творчі завдання, практичні навички
	Тема 9. Хвороби людини, обумовлені психологічними та соціально-екологічними факторами	1	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія, віртуальна консультація, стандартизовані й пацієнт.	усне опитування; письмове опитування творчі завдання, практичні навички
8	Тема 10. Експертиза працездатності	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація,	усне опитування; письмове опитування творчі завдання,

			відеороліки, дискусія, віртуальна консультація.	практичні навички
9	Тема 11. Принципи забезпечення сприятливих умов життєдіяльності людини	1	розповідь- пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеороліки, дискусія.	усне опитування; письмове опитування творчі завдання, практичні навички
	Тема 12. Накази МОЗ України, інструктивні листи та інші нормативні документи.	1	розповідь- пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація, презентація.	усне опитування; письмове опитування творчі завдання, практичні навички
	Залік	2		Тестовий контроль, усне опитування
	Всього годин	20		

2.2.4. Лабораторні заняття

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
	Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.	5	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки, відеофільми.	індивідуальні завдання; реферати; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.

	Опрацювання лекційного матеріалу.	5	Вивчення та аналіз лекційного матеріалу, відеороліки, відеофільми.	Усне опитування; творчі завдання; індивідуальні завдання.
1	Підготовка до практичних занять — теоретична та опрацювання практичних навичок	40	Підготовка конспекту, оформлення схем, таблиць, малюнків, підготовка рефератів	усне опитування; перевірка конспектів, рефератів
	Консультації з викладачем протягом семестру.	5	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки, відеофільми, дискусія, кейс-метод, «Мозковий штурм», вебінар, віртуальна консультація.	самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
	Самостійне опрацювання окремих питань освітнього компоненту.	5	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки, відеофільми, дискусія.	Усне опитування; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
	Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.	5	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки,	творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; метод портфоліо; самоконтроль;

			відеофільми, дискусія.	доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.
2	Індивідуальна робота: доповідь реферату на практичному занятті; доповідь на клінічних конференціях баз кафедри; доповідь історії хвороби на практичному занятті; написання тез, статей тощо.	10	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, підготовка доповіді, тез, статей тощо.	усне опитування; перевірка тез, статей тощо.
3	Підготовка до заліку	5	Вивчення та аналіз базової та допоміжної літератури, відеороліки, відеофільми.	залік
	Всього годин	80		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ» (Наказ ХНМУ №181 від 21.08.2021).

Оцінювання загальної навчальної діяльності

(далі – ЗНД)

Загальна навчальна діяльність (ЗНД) – це навчальна діяльність здобувача освіти впродовж всього періоду вивчення дисципліни. ЗНД вважається виконаною, якщо здобувач відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3-ом балам та вище. Бали за ЗНД для дисциплін з формою контролю «залік» розраховуються як середнє арифметичне балів ПК за всі теми всіх семестрів, впродовж всього періоду вивчення дисципліни (з точністю до сотих) за таблицею 2 «Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)», автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. ЗНД

визначається у балах від 120 до 200.

Ліквідація академічної заборгованості. Пропущені практичні заняття (як аудиторні, так й дистанційні) підлягають обов'язковому відпрацюванню. Відпрацювання здійснюється або викладачу групи або черговому викладачу, допускається дистанційна форма відпрацювання (за попередньою домовленістю). Відпрацювання пропущеного заняття в термін до 1 місяця з моменту пропуску здійснюється на безоплатній основі, якщо термін перебільшує 1 місяць – по заяві, з дозволу деканату, який вирішує форму відпрацювання (безоплатно або платно).

Оцінювання індивідуальних завдань здобувача освіти (далі - ІЗЗ)

Індивідуальні завдання здобувача освіти з освітнього компоненту сприяють більш поглибленому вивченню здобувачем освіти теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Терміни отримання, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються графіком, що розробляється кафедрою на кожний семестр. ІЗЗ виконується здобувачем освіти самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання ІЗЗ комплексної тематики кількома здобувачами.

ІЗЗ оцінюються в балах (не більше 10), що додаються до балів, набраних за ЗНД по закінченню вивчення дисципліни.

Загальна сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 200 балів.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти

При підготовці до кожного практичного заняття здобувач освіти повинен проводити самостійну роботу, яка зазначена в опису дисципліни. Оцінка самостійної роботи здійснюється за видами контролю, які зазначені в опису дисципліни та проводиться підчас практичного заняття.

Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкових занять.

Залік

Залік з дисципліни - це процес, протягом якого перевіряються отримані за курс (семестр):

- рівень теоретичних знань;
- розвиток творчого мислення;
- навички самостійної роботи;
- компетенції - вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

Проведення заліку здійснюється викладачем академічної групи на

останньому заняття в семестрі.

Якщо залік не складено, встановлюються дати перескладання під час канікул, до початку наступного семестру.

Методика проведення заліку:

1. Вирішення пакету тестових завдань проводиться на останньому занятті в семестрі, у кількості не менше 30 тестів. Критерій оцінювання – 90,5% вірно вирішених завдань, «склав - не склав».

2. Оцінювання засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за всіма темами дисципліни в день заліку.

Оцінка з освітнього компоненту

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми освітнього компоненту (ЗОК) та підсумкового заняття (ПЗ) здобувачу освіти виставляється оцінка за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Оцінка з освітнього компоненту визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 2 «Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)», автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. ОД визначається у балах від 120 до 200.

Здобувачі, які не були допущені заліку або не склали його, мають право на ліквідацію поточної академічної заборгованості та перескладання СК в межах поточного семестру, а також під час зимових або літніх канікул після завершення відповідного семестру але до початку наступного.

Оцінка успішності здобувача з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою як середня арифметична оцінка засвоєння відповідних розділів і має визначення за системою ECTS та традиційною шкалою, прийнятою в Україні.

3.2. Питання до заліку:

1. Загальні аспекти взаємодії людини та цивілізованого середовища її існування.

1. Вчення про хвороби цивілізації. Закономірності цивілізаційного та урбанізаційного впливу на стан здоров'я людини.
2. Поняття про хвороби цивілізації, фактори їх ризику.
3. Спосіб життя та чинники ризику розвитку патологічних станів глобального характеру
4. Основні первинні та вторинні фактори ризику захворювань внутрішніх органів.
5. Модифіковані та немодифіковані фактори ризику

6. Медико-екологічні наслідки шкідливих звичок людини (тютюнопаління, вживання алкоголю, наркотиків тощо).
7. Проблема безпечності харчових добавок (барвників, консервантів, емульгаторів, харчових замінювачів тощо), штучних продуктів харчування (з традиційної сировини) та нових форм їжі (з нетрадиційної сировини).
8. Загальні закономірності впливу середовища на людину: біологічні, психологічні, соціальні ефекти.
9. Адаптація: поняття, критерії, фази та механізми; специфічні та неспецифічні реакції.

2. Хвороби людини і хімічні, фізичні та біологічні фактори оточуючого цивілізованого середовища.

1. Вплив промислового пилу. Пневмоконіози. Клінічна картина, лабораторна діагностика, лікування, фізична реабілітація, профілактика.
2. Інтоксикації вуглеводнями (аліфатичного, ароматичного рядів). Клінічна картина, лабораторна діагностика, невідкладна допомога та лікування, фізична реабілітація, профілактика.
3. Інтоксикації галогенопохідними. Клінічна картина, лабораторна діагностика, невідкладна допомога та лікування, профілактика. Інтоксикації нітратами. Клінічна картина, лабораторна діагностика, невідкладна допомога та лікування, фізична реабілітація, профілактика.
4. Інтоксикації важкими металами та їх сполуками. Клінічна картина, лабораторна діагностика, невідкладна допомога та лікування, профілактика.
5. Хвороби, спричинені впливом шуму та вібрації. Клінічна картина, лабораторна діагностика, лікування, фізична реабілітація, профілактика.
6. Вплив електромагнітного випромінювання іонізуючого та неіонізуючого спектрів на організм людини. Гостра і хронічна променева хвороба, віддалені наслідки променевих уражень. Клінічна картина, лабораторна діагностика, невідкладна допомога та лікування, фізична реабілітація, профілактика.
7. Хвороби, спричинені впливом екстремальних температур (перегрів та переохолодження). Клінічна картина, лабораторна діагностика, невідкладна допомога та лікування, фізична реабілітація, профілактика.
8. Хвороби, спричинені впливом екстремальних коливань атмосферного тиску (висотна, декомпресійна хвороби). Клінічна картина, лабораторна діагностика, невідкладна допомога та лікування, фізична реабілітація, профілактика.

9. Хвороби, спричинені впливом екстремальних коливань відносної вологості повітря, гравітації, концентрацій кисню та діоксиду вуглецю тощо. Клінічна картина, лабораторна діагностика, невідкладна допомога та лікування, фізична реабілітація, профілактика.
10. Хвороби, спричинені впливом біологічних об'єктів. Клінічна картина, лабораторна діагностика, невідкладна допомога та лікування, фізична реабілітація, профілактика.
11. Вплив антропогенно трансформованих біологічних об'єктів на здоров'я населення.

3. Хвороби людини і механічні та психофізіологічні фактори оточуючого цивілізованого середовища.

1. Загальна характеристика травматизму в умовах сучасного цивілізованого суспільства. Закономірності впливу цивілізаційних процесів на опорно-рухову систему населення.
2. Професійний травматизм. Клінічна картина, результати фізикальних та лабораторних методів дослідження, лікування, профілактика. Фізична реабілітація при пошкодженнях та травмах опорно-рухового апарату. Здобутки у галузі способів запобігання, лікування та прогнозування травм
3. Вплив цивілізації на психічний стан людини. Взаємозв'язок соматичних та психоневрологічних захворювань. Проблема психоемоційного напруження, втоми, перенапруження. Баланс емоційного напруження. Критерії втоми, перенапруження.
4. Фактори виробничої втоми (інтелектуалізація, комп'ютеризація, інформаційне перевантаження, інтенсифікація тощо). Хвороби, спричинені впливом психологічних та соціально-екологічних факторів. Клінічна картина, результати фізикальних та лабораторних методів дослідження, лікування, фізична реабілітація, профілактика.
5. Хвороби цивілізації мультифакторної природи.
6. Алергореактивність людини в умовах сучасної цивілізації.

4. Принципи дослідження, збереження та відновлення здоров'я людини в умовах сучасної цивілізації.

1. Поняття та функції здоров'я. Критерії вивчення здоров'я: демографічні, медико-статистичні, функціональні тощо. Експертиза працездатності.
2. Психофізіологічні резерви поліпшення побутових та виробничих умов. Чинники здоров'я.
3. Фактори, які мають вплив на адаптацію та механізми їх впливу.

4. Роль регуляторних систем (нервової, ендокринної, імунної) у адаптаційно-компенсаційних процесах. Фізична реабілітація при захворюваннях(нервової, ендокринної, імунної систем та ін.
5. Накази МОЗ України, інструктивні листи.

3.4 Індивідуальні завдання:

1. Проаналізувати дані санітарно-гігієнічної характеристики умов праці та професійного анамнезу хворого для визначення можливості розвитку професійного захворювання.
2. Проаналізувати механізм дії несприятливих факторів виробничого середовища, що викликали розвиток професійного захворювання.
3. Розроблювати плани попередніх і періодичних медичних оглядів працюючих.
4. Проводити аналіз результатів періодичного медичного огляду і на його підставі планувати профілактичні заходи щодо покращення умов праці та зниження загальної і професійної захворюваності.
5. Проаналізувати механізм дії несприятливих факторів виробничого середовища, які могли бути чинниками розвитку професійного захворювання.
6. Вміти інтерпретувати результати клінічних, біохімічних та інструментальних методів дослідження.
7. Проаналізувати механізм можливої дії несприятливих факторів виробничого середовища, що викликали розвиток онкологічної патології професійного характеру.
8. Визначити основні шкідливі фактори виробничого середовища, що викликають захворювання, пов'язані з фізичним навантаженням та перенапруженням окремих органів і систем.

3.5 Правила оскарження оцінки

Розгляд апеляції результатів підсумкового контролю знань здобувачів освіти є складовою організаційного забезпечення освітнього процесу проводиться з метою визначення об'єктивності виставленої оцінки. Головне завдання апеляційної процедури — подолання елементів суб'єктивізму при оцінюванні знань здобувачів освіти, уникнення непорозумінь та спірних ситуацій, створення сприятливих умов для розвитку та реального забезпечення законних прав і інтересів осіб, які навчаються. Процедури апеляції та оскарження оцінки проводяться згідно Наказу ХНМУ від 30.09.2020 № 252 «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів освіти харківського національного медичного університету».

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги дисципліни. Навчальна дисципліна є нормативною для студентів. Студент зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навиками і компетентностями з дисципліни. При цьому обов'язково враховується присутність та активність студента під час практичних занять та лекцій.

Відвідування занять та поведінка. Студентам важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм. Для високої ефективності навчального процесу студент зобов'язаний виконувати наступні правила:

- відвідувати практичні заняття відповідно до розкладу;
- обов'язково в медичному халаті та змінному взутті, з ідентифікатором, що підтверджує особу;
- не запізнюватися на заняття;
- дотримуватись правил внутрішнього розпорядку університету;
- не розмовляти під час занять;
- відключати мобільний телефон;
- не пропускати заняття без поважних причин;
- своєчасно і старанно виконувати поставлені завдання;
- не списувати і не користуватися плагіатом;
- бути ввічливим і доброзичливим до одногрупників і викладачів;
- бути пунктуальним і обов'язковим.

Використання електронних гаджетів. Використовувати комп'ютерне обладнання та електронні гаджети згідно до нормативних документів під час очного та дистанційного навчання.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здійснюється згідно до документу Державного стандарту щодо осіб з особливими освітніми потребами.

5 АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дотримання академічної доброчесності здобувачем освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; посилення на джерела інформації у разі використання ідей, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності. Порушенням академічної доброчесності вважається академічний плагіат, списування, обман, фальсифікація тощо.

На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження навчального курсу; відрахування із закладу освіти.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Екологія людини / Т. М. Димань. — К. : ВЦ «Академія», 2009. — Основи екології людини / Ю. Д. Бойчук, Е. М. Солошенко, Є. Я. Ніколенко, В. М. Савченко / За заг. ред. Е. М. Солошенко. — Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. — 546 с.
2. Екологія людини / І. І. Залеський, М. О. Клименко — К. : ВЦ«Академія», 2005. — 288 с.
3. Професійні хвороби : В. А. Капустник [та ін.] ; за ред.: В. А. Капустника, І. Ф. Костюк. — 5-е вид., випр. — Київ : Медицина, 2017. — 536 с.
4. Н. В. Туманська — Гостра променева хвороба : навчальний посібник для студентів. / Н. В. Туманська, Т. М. Кічангіна, С. О. Мягков, О. Г. Нордіо. — Запоріжжя: 2019 [ЗДМУ].
5. Г. Антипкін, Н. Є. Горбань, к. мед. н., О. Г. Луценко, к. мед. н. Фактори ризику розвитку хвороб цивілізації. Електронний ресурс [healthua.com](https://health-ua.com) <https://health-ua.com> > article > 64779-faktori-riziku-r.

Допоміжна

1. Медичні проблеми екології / За ред. проф. А. Я. Циганенка. — Х.,

2002. — 164 с.

2. Хвороби цивілізації як проблема сучасної людини - medbib ...
Фактори розвитку хвороб цивілізації. 2021. Електронний ресурс
<http://medbib.in.ua>

3. A practical approach to occupational and environmental medicine /
R. J. McCunney, P. P. Rountree, C. S. Barbanel [et al.] — 3rd edition. — Lippincott
Williams & Wilkins, 2003. — 912 p.

4. Current occupational and environmental / J. LaDou, R. Harrison. —
McGraw-Hill Medical, 2014. — 864 p.

Інформаційні ресурси

1. Сторінка дисципліни на платформі MOODLE —
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=144>
2. Міністерство охорони здоров'я України — <http://www.moz.gov.ua>.
3. Всесвітня організація охорони здоров'я — <http://www.euro.who.int>.
4. Світова федерація українських лікарських асоціацій — <http://sfult.org>.
5. Репозитарій ХНМУ (<http://repo.knmu.edu.ua/>) та бібліотека ХНМУ
(<http://libr.knmu.edu.ua/>).